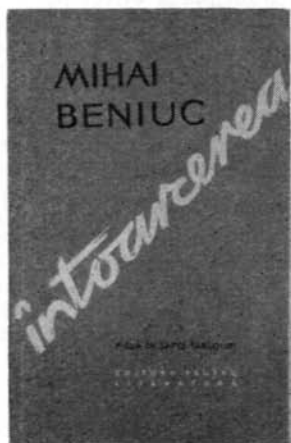

Cartea de teatru

Sporește numărul pieselor de teatru tipărite. Ne oprim aci la una dintre cele ce au inaugurat seria : *Întoarcerea* de Mihai Beniuc. *

Întoarcerea, la data premierei ei de acum cîțiva ani pe scena Teatrului „Lucia Sturdza Bulandra“, nu însemna un debut în dramaturgie. Anterior, *În Valea Cucului* se impunea în reper-toriul original prin accentele noi pe

care le aducea, prin prospețimea filonului de comedie populară, prin autenticitatea, vigoarea, spiritul luminos al lui Căbulea, eroul principal. Acest „Păcală“ modern nu „trăda“, nu semnifică o părăsire a uneltelor de lucru cotidiene ale poetului. Cercetătorul pasionat poate descifra cu iscusință în acest text al lui Mihai Beniuc caracteristicile versului său : umorul latent, vigoarea, incisivitatea și o undă neconținută de ironie, chiar dacă aceasta nu e purtată totdeauna de fluviul larg al liricii poetului.

Parcurgînd paginile *Întoarcerii*, poți constata încă o dată că Dănilă Bulz e rudă apropiată cu Căbulea : prin acțiunile ofensive, prin partinitate și combativitate, prin umorul pe care-l poartă cu el, ca un amănunt obligatoriu al unui costum național. Amîndoi provin din mediul țărănesc. Căbulea trăiește și

luptă la țară pentru socialism. Dănilă Bulz, călît și oțelit de grelele lupte ilegale, luptă pentru ca produsele uzinei „Plugul“ să fie de înaltă calitate, ca socialismul să crească atotbiruitor. Dănilă Bulz, secretar de partid al uzinei, luptă ca rîndurile partidului să fie strîns unite, puternice, ca dușmanul să nu-și facă loc printre ele.

M. Beniuc și-a conceput piesa ca o întoarcere în trecutul unor oameni, nu însă ca o simplă răsfoire de „piese la dosar“.. „Dosarul“ deschis e viața, „piesele“ sînt faptele oamenilor.

Introspecția e făcută cu nerv, cu o iscusită reconstituire artistică a faptelor.

Mihai Beniuc a transfigurat cu artă una din paginile luptei partidului în anii de crîncenă ilegalitate, în anii de ofensivă a fascismului agresiv.

Fragmentele de intens dramatism sînt alternate de dramaturg cu episoade în care lupta de idei, de principii, se conturează cu strălucire. Cele două drumuri complet opuse — pe care merg Savu (cu încredere în forțele noului) și Filip (intelectualul șovăielnic, apoi unealtă a fascismului și, pînă la urmă, diversionist și spion) — sînt de fapt jaloanele principale ale piesei.

Incidentul inițial de la uzină (rebutarea unor produse) e pretextul unui amplu examen psihologic, al unei debateri pe tema înaltelor responsabilități umane. Pledoaria lui Bulz pentru vigilență, pentru principialitate, pentru umanism nu-i o simplă înșurire de replici ; ea urcă pe schelele unor demonstrații dramatice, încadrată de un conflict viu. Savu, suferind de amnezie, are nevoie de acest itinerar în trecut, pentru ca „întoarcerea“ să fie revelatorie pentru prezent și, mai ales, definitorie pentru viitor.

În micul univers uman pe care-l desfășoară în piesă, Dănilă Bulz rămîne un „prototip“ artistic. Și un simbol.

El, și de asemenea Toma Căbulea, frați de conștiință, de spirit, de luptă, de victorie...

* Mihai Beniuc : „Întoarcerea“. Editura pentru literatură, 1962.